

Reactie op de beleidsbrief voor onderwijs en vorming 2006-2007

Algemene bedenking

Twee jaar na de bekendmaking van de beleidsnota van de minister is de beleidsbrief voor 2006-2007 een cruciaal document dat een tijdschema geeft waarin een aantal fundamentele discussies gevoerd zullen worden en waarbij het onderwijslandschap heel wat heroriënteringen zal kennen. We zien dit als een grondig hertekende visie op het onderwijs van de toekomst.

Een aantal onderwerpen die in de beleidsnota vermeld staan, worden in deze beleidsbrief geconcretiseerd. Toch zijn er ook punten uit de beleidsnota waar de minister in zijn beleidsbrief niet dieper op ingaat en waarvan wij nochtans concretisering verwacht hadden. We denken dan aan de financiering en de rol van de gemeente als inrichter van onderwijs, aan de uitwerking van het flankerend lokaal beleid, aan het thema 'vrije keuze', gekoppeld aan leerzorg, aan de hervorming van het secundair onderwijs en de taakstelling van de CLB's en aan de toekomstplannen voor de rol en de positie van de scholengemeenschappen. OVSG heeft op deze thema's al gereflecteerd in een reactie op de beleidsnota voor onderwijs en vorming bij de start van de legislatuur.

Er wordt in de beleidsbrief veel aandacht geschonken aan de afstemming onderwijs – arbeid. Een belangrijk en tegelijk ook delicaat onderwerp. Het is essentieel dat deze twee 'werelden' op elkaar afgestemd worden en dat de basisdoelstelling van onderwijs, die duidelijk verschilt van die van arbeid, geëerbiedigd blijft. Zo worden de dossiers leren en werk, competentieagenda, kwalificatiestructuur, decreet volwassenenonderwijs, blauwdruk hervorming secundair onderwijs en hoger beroepsonderwijs, naar voor gebracht, maar de samenhang tussen de dossiers is niet echt duidelijk en er wordt ook niet ingegaan op de consequenties voor de respectieve dossiers. Ook andere dossiers, vermeld in de beleidsbrief, staan in relatie tot mekaar. De herfinanciering en leerzorg zijn op bepaalde vlakken nauw met elkaar verbonden. Ook de toekomstplannen over de herziening van de eindtermen en de voorafname die in de talennota voorgesteld wordt, scheppen toch wel enige onduidelijkheid.

We blijven tevens op onze honger inzake de financiering van het leerplichtonderwijs waar een debat met de koepels was aangekondigd en waar we ons momenteel tevreden moeten stellen met een aantal 'zijdelingse' dossiers zoals kosteloosheid in het basisonderwijs en kostenbeheersing in het secundair onderwijs.

Wat we wel kunnen stellen is dat de beleidsbrief zeer rijk aan inhoud is. Het is een zeer ambitieus plan. Of de vooropgestelde timing van alle initiatieven realistisch is, is zeer de vraag.

De beleidsbrief gaat uitgebreid in op een veelheid van thema's die tijdens de volgende jaren aan bod zullen komen. Op een aantal daarvan willen we in deze reactie dieper ingaan.

Financiering

De nota over financiering komt later dan vooropgesteld. Het blijft nochtans essentieel dat alle betrokken actoren bij de discussie betrokken worden zodat ze ten volle gevoerd kan worden. In dit kader zijn er enkele fundamentele aandachtspunten die uitgeklaard moeten worden.

- Het is de hoogste tijd om het debat te openen indien een nieuw financieringsstelsel op 1 september 2008 wordt ingevoerd.

- Of de financiering per school of per scholengemeenschap zal worden uitgewerkt, wordt in het midden gelaten. Voor OVSG is niet de scholengemeenschap, maar de school de kern. We staan erop dat de eigenheid van het basisonderwijs erkend wordt waardoor de scholengemeenschappen voor het leerplichtonderwijs voor ons geen optie zijn.
- Voor OVSG zal het debat zeker moeten gaan over een voldoende financiering en over een totale herverdeling van de middelen op basis van leerlingen- en schoolkenmerken.

CAO

Recent werd CAO VIII afgesloten die – in tegenstelling tot vroegere onderwijscao's – een looptijd van vier jaar kent. Deze CAO bevat heel wat maatregelen die gespreid over meerdere jaren in werking zullen treden. Er is echter nog heel wat wetgevend werk nodig om de gemaakte afspraken uit te voeren. Over de maatregelen die op 1 september 2007 in werking treden – bv. invoering van functiebeschrijvingen in het basis- en deeltijds kunstonderwijs – verwachten wij op korte termijn duidelijkheid. Wij pleiten voor realiteitszin met betrekking tot timing en uitvoering van de bepalingen. Onze schoolbesturen en hun instellingen moeten tijdig kunnen beschikken over de reglementering om ze op een degelijke manier te implementeren bij de start van het nieuwe schooljaar.

Spanningsveld arbeid en leren

Vooraf in dit kader is de toekomstvisie ambitieus, maar ze wordt te gefragmenteerd voorgesteld. De lopende initiatieven moeten in een geheel geplaatst worden waarbij de volgende elementen cruciaal zijn voor een grondige uitwerking:

- het geheel moet grondig bediscussieerd worden waarbij de doelstellingen van de verschillende initiatieven in een transparant geheel verwerkt worden;
- in het hele kader is onderwijs één speler. De complementariteit met de andere betrokken opleidingsverstrekkers moet duidelijker naar voor komen waarbij onderwijs zich duidelijk positioneert;
- het tijdschema moet realistisch zijn;
- de invloed van Europa en het Europese referentiekader zijn niet de enige inspiratiebron. Een bottom up discussie is hier evenwaardig.

We willen eveneens de aandacht vestigen op een aantal concrete dossiers en hun onderlinge samenhang:

- de verhouding tussen de elementen van de competentieagenda en de kwalificatiestructuur van het secundair onderwijs;
- de plaats van het hoger beroepsonderwijs in relatie tot de niveaus secundair, volwassenen- en hoger onderwijs;
- de beleidsuitvoering door de DIVA waarbij we DIVA zien als een belangrijk forum waar we vanuit onderwijs de discussie kunnen aansturen samen met de andere opleidingsverstrekkers. Op die manier zou DIVA als denktank kunnen functioneren om de positionering van onderwijs ten opzichte van arbeid conceptueel uit te werken.

Deeltijds kunstonderwijs

OVSG is voor een concept van een nieuw DKO-landschap, en dat na een grondige evaluatie van de huidige projecten. Om voorafnames op het nieuwe concept te vermijden, pleiten we ervoor geen nieuwe organisatorische projecten toe te voegen.

Het gemeentelijk onderwijs, als belangrijkste actor van het DKO, moet in de discussie een essentiële rol spelen.

Bovendien genereert het deeltijds kunstonderwijs binnen het reguliere subsidiesysteem geen middelen voor zijn gebouwen omdat de leerlingen niet worden geteld. Evenmin werden de instellingen toegelaten tot de alternatieve financiering. Deze situatie kan niet blijven duren. Het is hoog tijd om een afzonderlijk en specifiek initiatief te nemen zodat ook het deeltijds kunstonderwijs een degelijke subsidiëring voor de huisvesting kan krijgen.

We steunen het initiatief van de minister om ook in het DKO tot grotere samenwerkingsverbanden te komen. Deze samenwerkingsverbanden moeten een antwoord bieden op de 'blinde vlekken', een groter beleidskader mogelijk maken en een volwaardig regionaal aanbod creëren.

Het DKO positioneert zich binnen het onderwijs. Wij sluiten samenwerking met andere sectoren (zoals kunsteducatieve centra) niet uit, maar dit mag geen alibi zijn om de verdere uitbouw van het DKO in vraag te stellen.

Inzake de uitbouw van kunstscholen (het samengaan van de verschillende studierichtingen in één academie) vragen we dat de eigenheid van de studierichtingen blijvend wordt erkend en dat ze een evenwaardig aanbod kunnen blijven doen.

Beleidsvoerend vermogen van scholen

Het evenwicht tussen de sturende rol van de overheid en de autonomie van scholen en schoolbesturen is zoek. De overheid kan uiteraard doelstellingen vooropstellen en evalueren of deze doelstellingen op termijn gerealiseerd worden, maar de uitwerking op school-, leerkracht- en leerlingenniveau moet door de school en het schoolbestuur gebeuren. De schoolbesturen moeten hiervoor uiteraard over de nodige middelen kunnen beschikken.

Peilingen en paralleltoetsen

Omdat het financieel niet haalbaar is om de peilproeven te veralgemenen, voorziet de overheid paralleltoetsen. Op zich is het geen slecht idee dat scholen zich spiegelen aan een 'landelijk gemiddelde', zolang de informatie bedoeld is om op schoolniveau een vorm van kwaliteitsbewaking te organiseren. Het is weliswaar noodzakelijk hier voorzichtig mee om te gaan. Voor OVSG moeten de paralleltoetsen scholen feedback en informatie geven over het ontwikkelingsperspectief van de school.

Begeleiding en ondersteuning

Het feit dat er geen radicale ommezwaai te verwachten is, is geruststellend. Ook de uitbreiding met 30 pedagogisch adviseurs en de integratie van de GOK-begeleiding in het reguliere kader zijn positief. We vragen ons wel af hoe de verhouding van deze extra input over de verschillende niveaus gerealiseerd zal worden.

Afstemming tussen de verschillende pedagogische begeleidingsdiensten is belangrijk. We zien dit vooral gebeuren op het niveau van samenwerking m.b.t. ontwikkelingswerk, uitbouw van een instrumentarium en het delen van expertise. De effectieve begeleiding en de implementatiestrategieën in de scholen blijven daarentegen een verantwoordelijkheid van de netgebonden begeleiding.

De steunpunten zien we in dit geheel prioritair gericht op het ondersteunen van de begeleidingsdiensten. In dit kader pleiten we voor een grondige evaluatie van deze intermediaire structuren (steunpunten, kenniscentra, ...). Bij deze evaluatie is het belangrijk de meerwaarde, de kost aan het onderwijs en de positionering in de kwaliteitsdriehoek (pedagogische begeleiding, inspectie en entiteit curriculum) te onderzoeken. De efficiëntie en effectiviteit van deze structuren vormen hierbij eveneens een belangrijk aandachtspunt.

Om de eenheid van de pedagogische begeleiding en voor de scholen de duidelijkheid te bewaren, willen we er ook voor waarschuwen dat de reguliere pedagogische begeleiding niet in de verdrinking komt door allerlei specifieke begeleidingsinitiatieven.

Inspectie

Bij de hervorming van de inspectie tot een autonome entiteit pleiten we voor het voortzetten van het parallelisme en de evenwaardigheid tussen de twee korpsen (pedagogische begeleiding en inspectie). Met betrekking tot de mogelijke verplichte begeleiding wegens ernstige tekorten, wensen we erop te wijzen dat we open staan voor een grondige discussie hierover, maar we stellen duidelijk dat de verplichting niet kan worden opgelegd aan de pedagogische begeleiding, maar aan de school en haar schoolbestuur.

Het decreet op de lerarenopleiding uitvoeren

OVSG is steeds vragende partij geweest voor het optimaliseren van de lerarenopleidingen. In verschillende tussenkomsten vroegen wij aandacht voor de ondersteuning van startende leraars. Wij vinden het positief dat in deze beleidsbrief extra aandacht wordt besteed aan de begeleiding van stagiairs, aan de begeleiding van leraars in opleiding en van starters. De realiteit en de concrete toepassing zijn echter wel anders en vragen bijkomende middelen om de goede voorstellen te verwerkelijken. We willen ook opmerken dat de stage van leerkrachten in opleiding een recht is, zowel voor de student als voor de school.

Proeftuinen

Proeftuinen kunnen een aantal vernieuwingen concreet gestalte geven. De doelstellingen van wat de overheid met het concept proeftuinen wil bereiken, moeten evenwel goed en duidelijk gedefinieerd worden. OVSG is van mening dat proeftuinen vernieuwend moeten zijn voor het onderwijs in Vlaanderen.

In dat kader vinden we het belangrijk dat we als koepel betrokken worden bij de keuze van de onderwerpen van de proeftuinen. Ook over de rol van de specifieke begeleiding van de proeftuinen en de samenwerking met de reguliere begeleiding willen we een gesprek aangaan.

Evaluatie van het decreet gelijke kansen

Het tweede deel van de evaluatie van het gelijkkansenbeleid is een positieve stap. De evaluatie spitst zich in dit gedeelte vooral toe op het inschrijvingsbeleid en op de functionering van de lokale overlegplatforms. In dit kader vindt OVSG het zeer belangrijk dat het bereiken van de doelstellingen van het inschrijvingsbeleid en de bijsturingen ervan in de focus geplaatst worden. Het is immers belangrijk te weten in welke mate er zich verschuivingen in de leerlingenpopulatie voorgedaan hebben en zo niet wat de redenen daarvan zijn. Deze elementen moeten prioritair in de evaluatie aan bod komen. Het is enkel op die manier dat er nagegaan kan worden of dit inschrijvingsbeleid goed opgevolgd wordt en effect heeft.

We hebben vragen bij de onduidelijke taakstelling van de lokale overlegplatforms die in feite een sluipende uitbreiding van de opdracht inhoudt.

De talenbeleidsnota

Een initiatief dat in de beleidsbrief opgenomen wordt, is het talenbeleid. OVSG vindt dit een belangrijk signaal en benadrukt dat talenonderwijs (taalvaardigheidsonderwijs Nederlands, Nederlands als instructietaal, vreemdetaleninitiatie en modernetalenonderwijs) een opstap betekent voor jonge mensen in het ontwikkelen van een toekomstgerichte schoolloopbaan en loopbaan. Een taalbeleid op het niveau van de school is daarbij o.i. inderdaad onmisbaar. Niettemin zijn er een aantal belangrijke punten waarvoor we bijzondere aandacht vragen:

- de functie van taaltoetsen op scharniermomenten moet duidelijker beschreven worden;
- de herziening van de eindtermen taal: duidelijkheid over de visie van de overheid;
- de invulling van een taalbeleidsplan;
- is het ERK (Europees Referentiekader voor talen) het enige referentiekader?
- uitklaring van de taak van de pedagogische begeleiding om geschikte leermiddelen aan scholen voor te stellen of didactische materialen te ontwikkelen.

Herziening eindtermen en ontwikkelingsdoelen

De evaluatie van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen basisonderwijs en eerste graad secundair onderwijs was al lang aangekondigd; ze wordt uitgevoerd met een drieledig doel: de functies, de invulling en de vormgeving van de eindtermen bekijken om ze te actualiseren. Belangrijk is in welke mate de eindtermen eerder operationeel dan competentiegericht zullen worden ingevuld.